

NAUČNÁ STEZKA LITEŇ

Židé v Litni

První zmínka o židech v Litni je z roku 1680, kdy Jaroslav Kuňata hrabě z Bubna povolil zřízení židovského hřbitova na svém panství. Stalo se tak na žádost Adama Poláka z Litně, ale i jiných podbrdských židů, kteří neměli žádné místo, kam by pochovávali souvěrce. Problém pohřbívání byl o to tíživější, že v tomto roce postihla české země morová epidemie. Jaroslav Kuňata vykázal: „...jeden kus země a místa jeden provazec dýlky a druhý šířky v sobě obsahujícího k pochování týchž mrtvých těl jejich nade vsí Litní, na pravé ruce k rybníku Liteňskému jdouce, nad loukou Škrandalovou, blíž cesty...“ V roce 1715 žily v Litni čtyři židovské rodiny (22 lidí), v roce 1793 už 23 rodin (102 osob) a existovala zde již synagoga s rabínem. Židovské domy nebyly soustředěné pohromadě, ale rozptýlené po obci. Ghetto zde tedy neexistovalo. V první polovině 19. století počet židů v Litni vzrostl, v roce 1849 to bylo 190, tedy 12% obyvatelstva. V roce 1890 se počet snížil na 52 osob. V roce 1930, kdy byla židovská náboženská obec připojena k berounské, bylo v Litni napočítáno jen 19 židů. V únoru 1942 byli liteňští židé společně s ostatními z berounska shromážděni ve sběrném středisku v Kladně a odtud odvezeni transporty pod označením Y a Z do Terezína a dále do koncentračních a vyhlazovacích táborů ve východním Polsku.

Dřevěný náhrobek manželů Fischerových z roku 1838

Nárůst počtu židovských obyvatel v sedmáctém a osmnáctém století měl hodně odpůrců, a tak vládní úřady vydávaly různá omezení pro pobyt občanů židovského vyznání na venkově.

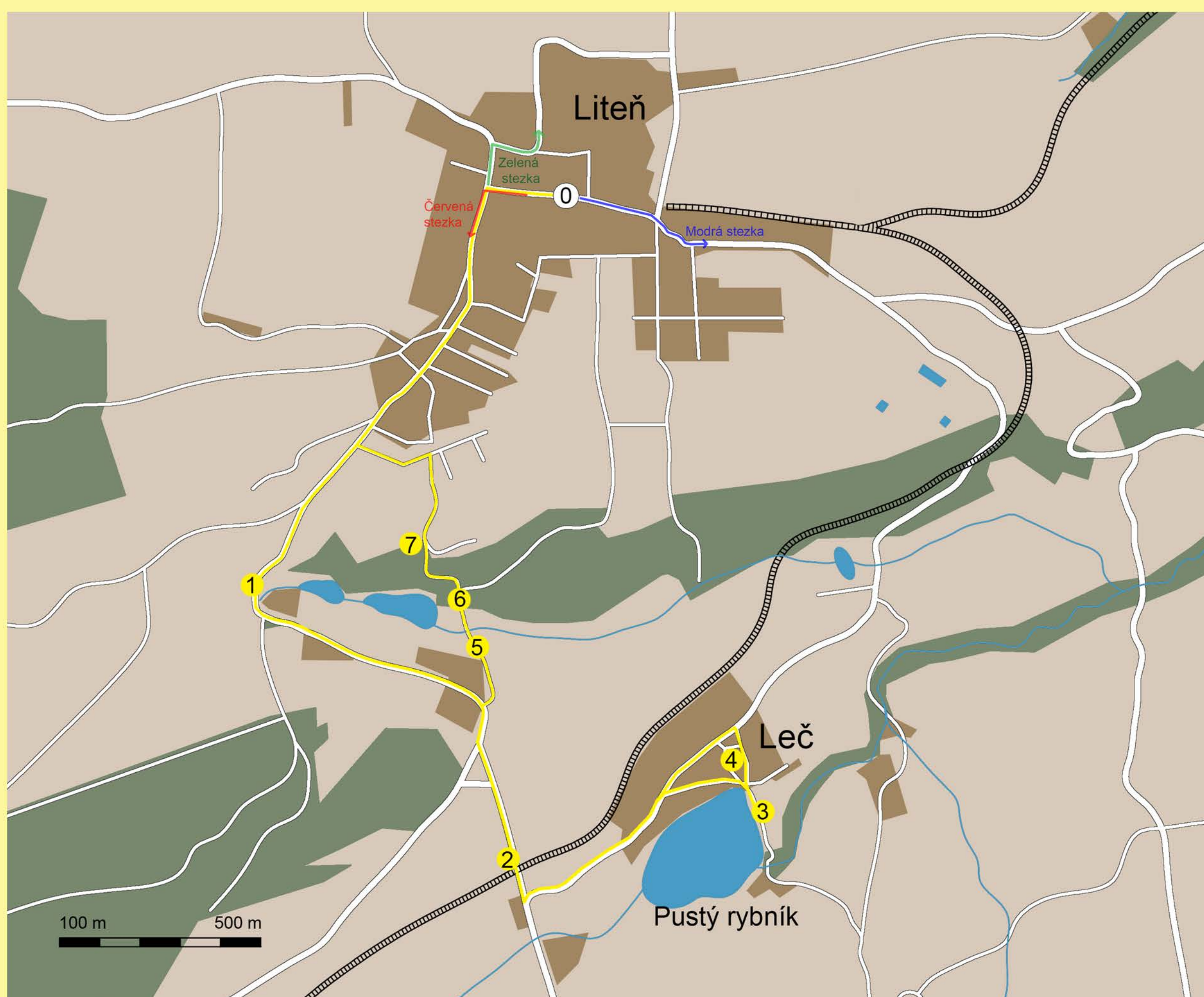
Například bylo nařízeno zjistit vzdálenost židovských obydlí od katolických kostelů. Židé měli být přestěhováni dostatečně daleko od kostelů, aby k nim ze svých okolí neviděli a aby bylo zabráněno výtržnostem při církevních slavnostech. Díky této akci se nám však zachovalo více než 100 plánek měst, městysů a vesnic v Čechách. I liteňský plánek se zachoval. Pochází z roku 1727, zhotovil ho Ondřej Taucha a jsou na něm podepsáni Václav Frautschet - správce a Matěj Drnka - rychtář. Plánek má rozměry 32 x 40 cm a je uložen v archivu ministerstva vnitra v Praze ve sbírce map a plánů. Jsou zde zakresleny dva židovské domy uprostřed křesťanských. Jeden je v místě dnešního domu čp. 63, kde žil se svou rodinou Daniel Bareus. Druhý židovský dům je dodnes stojící tzv. obecní sýpka, kde žil žid Herschet.

Cestou z Litně okolo židovského hřbitova směrem k Leči můžeme tři místa nezvyklého pojmenování. Jednomu z nich se říká Na Poušti. Naproti bráně židovského hřbitova je kamenité neúrodné políčko.

Stávala tu kdysi malá chaloupka s jedinou světničkou. Je pravěpodobné, že právě o ní se zmiňoval při svém pobytu v Litni Josef Mánes. Zde slavný malíř kreslil a několikrát rozmlouval s dědou Pavlem, který tu bydlel. Nazýval ho písmákem a selským filosofem. Z jiných pramenů víme, že Pavel býval kronikářem a dovedl citovat z bible. Podle ústního podání ji uměl nazpaměť.

Ať byla pravda sebestřizlivější, víra hrála v životě starého Pavla velkou roli. Je škoda, že se jeho kronika ani bible nedostaly po jeho smrti na liteňskou faru, kde tou dobou nacházelo svůj přibytěk mnoho jiných i méně významných památek, neboť zájem místních kněží o okolí historického byl po staletí všeobecně známý.

Zastavení naučné stezky

1. Zvěř v oboře
2. Nádraží Skuhrov (Leč)
3. Rybník
4. Kaplička Leč
5. Obora
6. Zasypaný lom
7. Židovský hřbitov

Atelier Svatopluk, o. p. s.

KARLŠTEJNSKO
NEJSTARŠÍ TURISTICKÝ REGION

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

